

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibus, Qvarvm permultæ antehac nunquam
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Martyriu[m] sancti gloriosi Martyris Menæ Aegyptij.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

& administratori Deo laus, confessio & gloria: Sanctæ autem ex oratione beatorum do, & anniverfaria cum eius commendatione memoria: & nobis qui scripturam munificus & magnus noster Deus Iesus Christus, pro prompto & alacri animi studio dabit remunerationem, intercessionibus sanctiffimæ eius matris Dei parentis diuinorum Angelorum, & omnium sanctorum: Quoniam ei gloria cum patre & spiritu sancto, nunc & in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTI ET GLORIOSI MARTYRIS TYRIS * MENAE AEGYPTII, QUI MARTYRIVM subijt in Cotyeo. Flabetur in Simeone Metaprafte, quinto tomo Alosfy.

*.al. Menas

Noueb. II. Cap. I.

Sæua persecutio sub Diocletiano & Maximiano.

Menas miles egregius.

Cap. 2. Cõtemptra militia, petit solitudinem.

Nota rem singularem. Ela. 67.

Cap. 3.

S. Menas ducitur ad Præsidem.

IMPERANTIBVS Diocletiano & Maximiano, qui erant veri Regis hostes & inimici, ibat litera per vniversum orbem terræ, quæ iubebant colere impiam eorum religionem: & quæ mortem statuebant pœnam ijs, qui non parebant eorum edictis, & à solida fide in Christum non ex animo dimouebantur. Hinc quid non grauatidabat ijs, qui diligebant Dominum? Angusti erant caeceres multitudini eorum, qui quotidie capiebantur. Væcua erant habitatoribus, quæ fuerant aliquandò plena domus: solitudines, propter multitudinem eorum, qui fugiebant, mutabantur in ciuitates. Amici veritatis, tanquam qui peccata fecissent, dedebantur supplicijs, diripiebantur facultates, eueriebantur leges naturæ, patre quidem ad mortem prodete filium, filio autem patrem vicissim talibus prosequente officijs: & vbiquè dispersa erat nox profunda, cum fideles quidem omni ex parte expellerentur, impietatis verò defensores tota manu confirmarentur, sanguineque & nidore sacrificiorum ipse etiam aer inficeretur. Tunc quidem, tunc Menas hic admirabilis & virtute celebris resplendebat, patriam quidem habens Aegyptum, patrem autem & maiores non stabiles in pietate: sed circa id, quod est firmum, minus firmiter affectos. Eius verò studium erat militia sub tribuno militum, nomine Firmiliano. Ipse autem cum esset Præfectus numeri Rutiliacorum animi præsentia, magnitudine & pulchritudine, & omnibus alijs, quibus solet exprimi species corporis & generositatis, præstabat alijs.

In Cotyensium autem Metropoli simulatquè accessisset ad Tribunum, & audiisset impium & iniustum Imperatorum, abiecta zona militari, seipsum relegauit in desertis loca, volens potius vitam agere cum feris, quam cum ijs, qui colunt simulacra. Vacabat autem ieiunijs & vigilijs, & diuinorum eloquiorum diligenti meditationi. Sensibus autem optime purgatus, & anima illuminatus, & in arcanis veræ pietatis initiatus per reuelationem, existimans hoc esse illud tempus, quod iam olim meditabatur: cum diem obseruasset, in quo vniuersa ciuitas Cotyensium publicum celebrabat diem festum tanquam natalè, & equestris certaminis exhibebatur spectaculum, cum totus populus ex alto adspiceret, collectus ex omni genere, Iudeorum & gentilium & similiter Christianorum: & omnes iam defixis oculis intuerentur certamen, relictæ sua in montibus habitatione, descendit in ciuitatem: & cum venisset in medium theatrum, & præterisset omnes, qui erant in stadio, & locum ascendisset sublimem, vnde erat videndus ab omnibus, alta voce exclamauit: Inuentus sum ab ijs, qui me non quærunt: manifestus euasi ijs, qui me non interrogant: per hæc ostendens, quod non coactus, sed sua sponte accessit aditurus certamina.

Omnes ergo conuertit Menas ad suum spectaculum: theatrum autem despiciebatur, equorum respuebatur certamen: nihil erat cuiquam præstabilius, quam illum videre, qui tantam ostenderat audaciam. Et qui eundem quidem zelum habebant in pietatem, mirabantur martyris loquendi libertatem, & propter voluptatè summam, exiliebant. Qui autem decertabant aduersus pietatem, ad eius cadem iudicem inclatabant. Postquam autem vox præconis indixit silentium, & sedauit populi tumultum, & sonum tiliarum, statim arreptus & ductus fuit Menas ad Pyrrhū præsidem, qui

qui & tunc praesidebat in excelsis, & erat spectator certaminum. Is autem primum quidem eum placide alloquebatur, simulans mansuetudinem: voceque leni & benigna, quoniam & vnde esset, interrogavit. Postquam vero & patriam & genus & ipsam militiam & modum exilij protinus dixit martyr, & ante omnia dixit se esse servum Iesu Christi, statim iudex fictam mansuetudinem ad naturalem conuertit saevitiam: & examinatione reservata in diem sequentem, eum quidem vincitum tradit in custodiam. Ipse autem cum totum diem vacasset ei, quod peragebatur, tradit in custodiam. Ipse autem cum totum diem vacasset ei, quod peragebatur, tradit in custodiam. Ipse autem cum totum diem vacasset ei, quod peragebatur, tradit in custodiam.

Traditur in custodiam.

1. Iohan. 1. Rom. 10.

Cap. 4.

Terruit itaque iudicem eius loquendi libertas, & rursus celabat iram, & rursus simulabat mansuetudinem, ut martyris audacia faceret cedere blanditijs, & Ne amittas, aiebat, o Mena, vitam hanc dulcissimam, neque lucem omnibus hominibus optandam, morte immatura permutes: sed nostris pare consilij, ut felicem quidem & beatam vitam agas, ab Imperatore autem honores & dona consequaris, & sis omnibus suspiciendus & felix iudicandus propter rerum successum. Martyr autem ad haec valde & suaviter ridens, ut qui ea reputasset esse apertas nugas, & puerorum potius escas, quam sapientum virorum, haec ex bono thesauro in eum verba exprompsit, dicens: Nihil est, quod mea quidem sententia conferri possit cum regno caelorum. Neque enim totus mundus potest aequa lance expensus, vni animae comparari. Sed si vis mihi gratificari, experire potius per supplicia. Sic enim mihi veram conciliabis beatitudinem. Postquam autem Pyrrhus audivit haec verba, non poterat amplius contineri: sed ad ei infligenda contendit supplicia, & lictores acerbius intuens, martyrem quidem iubet extendi a quatuor viris, bouum autem neruis caedi vehementer. Cum sic ergo fortiter torqueretur, & sanguis e vulneribus effluens terram rubram redderet, quidam ex ijs qui aderant, nomine quidem Pegasius, cognomine autem Princeps, benignitatem simulans: Cum videas, inquit, o homo, quod existit periculum ex inobedientia, priusquam carnes tuae penitus flagris consumantur, ea cogitans, quae temporari conueniunt, sacrificia. Fortasse enim propterea, quod sunt tormenta intolerabilia, Deus quoque tuus tibi ignoscet, quod id feceris.

Tentatur in anibus promissis, Irridet ea.

Ceditur bouum neruis.

O linguam satanae.

Cap. 5. Psal. 6.

Cum sic dixisset, martyr toruere in eum intus, & verbis eius magis quam flagris cruciatus: Discedite a me omnes, quae operamini iniquitate, aperte exclamavit. Ego enim Deo meo sacrificauit, & adhuc sacrificabo sacrificium laudis: qui etiam mihi dat auxilium, & efficit, ut haec flagella vestra a me reputentur potius deliciae, quam tormenta. Cum de hactolerantia sua nihil remitteret, liberiusque & disertius loqueretur, se praeses ad aliud conuertit supplicium: & cum effecisset, ut in ligno tolleretur sublimem, iussit ferreis vnguis corpus eius laniari. Deinde tanquam irridens iudex, & sanctum ironice alloquens: Sensisti, inquit, o Mena, aliquem dolorem? an vis per aliud supplicium nos tibi maiorem largiri voluptatem? Martyr autem etsi grauius laceraretur: Quid cunctaris, inquit? Puras enim me omnino posse a te terri per hoc breue tormentum, aut quae est in me, immobilem labefactari turrem confessionis? Haec cum audivisset Praeses, iussit eum cedi vehementius: & imperavit, ut nullum alium confiteretur regem praeter eum, qui est verus Rex: Martyr autem, Quoniam non nosti, inquit, quis est hic Rex, quem confiteor: propterea blasphemam & maledicam linguam in eum moues, & hos, in quos cadit interitus, & e terra orti sunt, ei facis similes: qui est etiam is, qui eos constituit in imperio, & est vniuersae carnis & spiritus Dominus. Deinde iudex, non ut qui vellet discere, sed ut qui se simularet ignorare: Quis est is, dicebat, qui dat regibus potentiam, & est omnium Dominus? Iesus, inquit, Dei filius semper viuus, cui subiecta sunt omnia, quae sunt in caelo & in terra. Tyrannus autem: Hoc autem totum, inquit, te latuit, quod Reges propter hoc ipsum, quod tu dicis, Christi nomen indignantes, iubent vos cruciari. Martyr vero: Si indignatur, inquit, indignentur: haec nihil ad me, qui sum Christi seruus. Hoc enim mihi magis est in votis, hanc pulchram confessionem ferre usque ad mortem, ut efficiar dignus coronis, quae pro ea accipiuntur. Scriptum est enim: Quis nos separabit a charitate,

Mira martyris virtus.

Ferreis vnguis laceratur.

Egregia vox martyris.

Rom. 8.

URTIUS
OBER
ROBER
RVIII
5

ritate, quæ est in Christo Iesu? afflictio, an angustia, an fames, an persecutio, an periculum, an gladius?

Cap. 6.

Immanis cruciatus.

Ardentes lampades ei admoventur.

Matt. 10.

Ibidem.

Cap. 7.

Index eius tolerantiam & sapientiam miratur.

Nouos ei adhibet cruciatos.

Cap. 8.

Martyr cõtenit quorundam peccatiffimas iustificationes.

Cùm autem martyr, qui tandiù fuerat suspensus, recordatio eius, qui fuerat in cruce sublatus, laboribus defessum & viribus defectum corpus confirmaret, Præfides maiore percitus insania, iubet excoriatas eius carnes textis ex pilis confectis validè arteri & confricari. Quod cùm fieret, Pelliceas, aiebat martyr, tunicas hodiè enim salutaris autem indumento induor. Deindè ardentes ignis lampades iussit iudex inferri. Sed eè quoquè cum æterno igne collatæ, videbantur vim vrendi habere, non becillam. Videbatur enim martyr virtute Christi, quæ intentabantur, omnia despicere. Quamobrèni audacter etiam dicebat ijs, qui ipsum puniebant: Habeo periculum à Domino meo & Rege, non timere eos, qui corpus occidunt, animam autem non possunt occidere: illum autem potius timere, qui potest corpus & animam perdere in gehenna. Cùm verò vidisset Iudex maximam & planè inuictam martyris tolerantiam, & alio quò animo versaret opportunissimas eius responsoes, tormentis missis, accessit ad verba: &, Dic mihi, inquit, ò vir admirande, vnde enàm est à te inuenta hæc præclara dicendi facultas, cùm sis miles, & vixdùm heri & nudius tertius versatus sis in literis: vacâris autem potius bellis & certaminibus militaribus plurimum. Cùm autem dixisset martyr, Christi hæc esse verba, qui dixit: Quando ducti fueritis ad Reges & præfides propter me, nè cogitetis quomodò aut quid loquamini. Dabitur enim vobis in illa hora quid loquamini. Respondit verò Præfides: Vester ergò præsciuit Christus fore, vt talia pro ipso pateremini? Martyr autem: Vt qui sit, inquit, verus Deus, est consequens, vt sciat etiã quæ sunt futura. Ipse enim est vniuersi causa & constitutio, & qui sciebat omnia, antequàm producerentur.

Cùm autem non haberet Iudex, quidnã adhæc conuenienter responderet: Mentes, inquit, superuacaneis his probabilibus tuis orationibus, volo te vnum eligere, duobus: nempe vt aut nobiscum simul verferis, rectè id quidem faciens: aut totum Christum confitearis. Postquàm autem cum magna libertate dixit martyr: Cùm Christo meo fui & sum & ero, dixit præfides se in eum adhuc futurum lenem & patientem: & iubet ei dari aliquod tempus ad considerandum. Eius enim admirandam tolerantiam simul & intelligentiam, conabatur eum ad suam traducere sententiam, nè tanti viri iacturam gentes facerent. Cùm autem post hæc martyr vsus esset in eum verbis audacioribus, Deum quidem apertè Christum confitens: deos verò, quos ille colebat, dæmones profanos appellans, ira rursus præfides accensus vehementius, iubet murices ferreos spargi in terra, & vinculum pedibus & manibus supra eos trahi per summam crudelitatem. Ille autem tanquàm si per pratum aliquod & molles flores traheretur, illius deos & dæmones libere incessabat maledictis. Propter quæ Iudex rursus iussit sanctum verberari in collo & genis: Nè, inquit, sic deos despiciens, eos quoquè impudenter affeceris contumeliosis. Cùm multas autem horas verberaretur martyr, adstans quidam ex cohorte Heliodorus, & veluti volens suggerere ea, quæ conferebant ad proposita: Domine præfides, inquit, tuam claritatem existimo non latere, quòd horum qui dicuntur Christianorum amentia scit contemnere tormenta vel statua fortius, & mortem reputat tanquàm dulcem aliquam potionem. Mittens ergò de his in cassum laborare, citò velis in eum vltimam proferre sententiam.

Cùm ergò defessus esset præfides, & meditaretur vltimam sententiam in eum pronunciare, accedentes quidam ex ijs, qui olim martyri familiares fuerant & amici, ipsum demulcebant, complectebantur, rogabant & supplicabant, & se existimantes suadere vtilia: Nè despexeris, dicebant, ò Mena, familiarium tuorum amicitiam, & decus militiæ, & vsu voluptatum, & vitam, quæ est omnibus natura desiderabilis: & nè ignominiam quidem gloriæ, mortem autem vitæ anteposueris. Martyr verò tanquàm virus aspidis fugiens eorum suasioes: Cessate, inquit, Dei hostes: & vos ipsos potius vtiliter corrigite, & à tanta desistite insania. Nam hæc quoquè momentanea & vobis chara vita mox præteribit: manet autem vos æternus & qui nunquam definit cruciatus, quem cum vestro præfide & eius Imperatoribus iuste adimplere scemini. Cùm autem vidisset Iudex martyrem tam fortiter depugnare aduersus omnia, quæ ab ipso fiebant & dicebantur, non ampliùs ad alias interrogationes, sed ad ipsam ferendam se parat sententiam: & cùm breuiter cum ijs, qui erant eiusdem

sententia in impietate, consultasset, capitis vltimam tulit in eum sententiam, & li-
ctorem quidem adesse iubet cum nudo ense: significauit verò locum extra ciui-
tatem.

Cum autem peruentum esset ad locum, & martyri priore stadio secundum vi-
sum esset alacrius, postquam notos parum conuenisset, & verba sua precibus obsi-
gnasset, apprensus plenus latitia, vt qui repositam sibi beatitudinem visione appra-
henderet, vt etiam gratias agens abiret ad latitiam mox eum excepturam: Ago ti-
bi gratias, dicebat, Domine Deus, quòd me dignatus sis conspici socium preciosa
tua mortis, & non dederis deuorandū bestijs agrestibus: sed effecisti perperuò pu-
ram in te seruare fidem. Hæc cum dixisset, & genu flexisset, ad plagam ei gladio in-
ferendam perrexit. Post plagam autem sacrum corpus ignis accepit: & sic quidem
fuit dissolutum id sancti, in quod cadebat interitus: anima autem ad beatam herē-
ditatem deducta est ab Angelis. Hinc viri pij magnam adhibent diligentiam, vt mar-
tyris reliquias ex igne tollerentur, & in insignibus locis reponeretur. Quas quidem
cum collegissent, & mundis sindonibus imposuissent, vnguentisque & suffitibus
inunxissent, & iusta omnia eis sancti fecissent, eas paulo post in suam patriam reru-
lerunt, quomodo ante consummationem iusserat martyr Christi. Oportebat enim
eum quæ & genuerat & aluerat, eum quoquæ accipere consummatum martyrio:
& non illam quidem tenere locum matris, aliam autem præter eam frui gratia re-
liquiarum. Hoc enim consultò factum est à Christi prouidentia: Quem decet
omnis gloria, honor, potentia, maiestas & magnificentia, nunc & in secula seculo-
rum, Amen.

Cap. 9.

Felicissime pro Christo occumbit.

Vide studiū antiquorū erga reliquias sanctorum.

TIMOTHEI ARCHIEPISCOPI ALEXANDRINI

NARRATIO DE MAXIMIS MIRACVLIS SAN-

cti & gloriosi martyris Menæ.

Accidit, vt post mortem impij & Deo inuisi Diocletiani Impera-
toris, Dei voluntate imperaret Constantinus, pius & Christi amās
Imperator. Cordis enim eius oculos tetigit lux intelligens, & ei
illuxit gratia Dei, qua superat omnem hominis intelligentiam,
potentique & inexpugnabili sua dextera deduxit eum ad v. am
salutis. Nam vbi est gratus animus & cor mundum, illuc etiam ac-
cedit sanctus spiritus. Erat autem vir, qui valde timebat Deum, &
omnia eius mandata exequabatur diligentissimè, omnem hominem deducens ad
portum salutis. Meminerat enim eius, qui dixit: Non adorabis deum alienum, sed
adorabis Deum viuū: & reddes altissimo vora tua. Iussit autem edicta quoquæ scri-
bi per vniuersum orbem terræ, vt Christus, qui blasphemijs & maledictis incessaba-
tur ab impijs & iniquis gentibus, prædicaretur in omnibus finibus, & crederent
omnes in patrem & filium & spiritum sanctum. Iussit ecclesias quoquæ edificari, in
nomine omnium sanctorum & gloriosorum martyrum, qui propter verū Deum
nostrum fuere martyres, & confessi sunt pulchram confessionem. Similiter autem
iussit etiam mundum & incruentum Christo Deo nostro quotidie offerri sacrifici-
um ad conuersionem & penitentiam omnium fidelium.

Miraculū 7.

Encomium Constantini Magni.

Exod. 20. Dent. 5. Psal. 115.

Constantinus iubet ecclesias extrui in honore martyrum.

Tunc surrexerunt quidam ex fidelibus ciuitatis Alexandriæ, & quasi erunt reli-
quias sancti & gloriosi martyris Menæ, vt in eius nomine sanctum templum extru-
erent. Vniuersa autem illa prouincia congregata fuit in loco, vbi erat templū edi-
ficandum, vt id citò perficerent. Eo autem perfecto Dei gratia & sancti intercessio-
ne, erat homo quidam ex regione Isaurorum valde diues. Ingressus est autem Ale-
xandriam causa negotiationis: & audiuit omnia miracula & curationes, quas fe-
cit sanctus Menas, & dixit apud se: Volo ego quoquæ ire, vt orem in templo sancti
martyris Menæ, & adorem preciosas & sanctas eius reliquias, & dem illic paruum
benedictionem: vt Deus nobis ferat opem, & nos seruet sancti intercessionibus.
Surgens itaque accepit secum crumenam, & transijt ad lacum maritimæ. Et cum in-
uenisset nauigium, peruenit ad locum, qui dicitur Loxoneta: & egressus è nauigio,
sibi quasi mansionem, erat enim vespera. Deindè cum in loco inuenisset taber-
nam, dixit domino tabernæ: Amice, fac mecum misericordiam, & accipe me in tu-
am tabernam, quoniam aduesperascit, & timeo solus viā ingredi: neque enim hīc
habeo

Y

UR IUS

OPER
IOBER
RVIII
5